

Posudek na diplomovou práci Bc. Jána Poláka

Místo ctnosti v Plótinově filosofii

Autor zvolil u nás nepříliš zpracované téma, které je však velmi zajímavé a jistě si zaslouží náležitou pozornost. Práce je napsaná čtivým způsobem, autor dobře pracuje s prameny a užívá poměrně rozsáhlou sekundární literaturu, osvojil si správnou techniku práce s poznámkovým aparátem. Toto vše jsou jasné a chvályhodné přednosti jeho spisu.

K práci mám některé dílčí, ale i zásadnější výhrady. Začnu tím, co se mi jeví jako závažnější. První se týká celkové koncepce práce, jejímž „hlavním cílem je objasnit několik aspektů Plótinovy koncepce ctnosti“ (s. 66) Tohoto cíle se autor snaží dosáhnout tak, že představí dvě poměrně subtilní a úzce zaměřené interpretace daného problému (Dillonovu a Hadotovu) a poté je obě vzájemně konfrontuje. V tomto porovnání primárně vychází najevo, že (a proč) autor preferuje spíše Hadotův výklad, sekundárně se čtenář seznamuje s tím, jak pojímal ctnost Plótinós, zda je v Plótinově myšlení skutečně přítomna nějaká etická reflexe a jakou roli případně hraje. Výsledkem je, že čtenář se v dané problematice orientuje jen stěží, spíše chápe, jak určité aspekty Plótína vykládá Dillon či Hadot, ale chybí celkový pohled na věc. Tím měl však autor začít, pokusit se v úvodu samostatně vyložit problém v celkových rysech a následně vše prohloubit výklady autorit, jimž Hadot a Dillon jistě jsou.

Druhá výhrada souvisí s první a týká se nevyjasněného pojmu ctnosti. Autor měl v úvodu jasně vymezit, co je ctnost podle Plótína a jak se dělí, popř. z jakého důvodu je téma ctnosti důležité pro to, abychom se dozvěděli něco podstatného o etickém systému Plótína. Přiznám se, že ani po přečtení práce bych neuměl říci, jak chápal Plótinós ctnosti a jak je přesně dělil. Dočetl jsem se, že ctnosti Plótinós dělí na vyšší a nižší, očistné a společenské, ale to je v textu uvedeno jaksi „samovolně“, bez patřičného vymezení a zasazení do širších souvislostí. Dále by práci značně pomohlo, kdyby autor v úvodu krátce a jasně popsal, jak Plótinós chápe antropologicko-ontologickou strukturu člověka. Ta se totiž úzce pojí s jeho příležitostnými etickými reflexemi.

Třetí výhrada souvisí s druhou. Tradičně (od Aristotela) se ctnosti dělí na rozumové a mravní (apetitivní), rozumové dále na kontemplativní a praktické. Ctností se ve vlastním slova smyslu rozumí samozřejmě mravní ctnosti, jejich zkoumání náleží do etiky. Při četbě práce jsem se mnohokrát dočetl, že Plótinós vynikal ctností „ustavičné pozornosti vůči Božství“, ta spočívala v kontemplaci božství a dobra. Z hlediska tradičního dělení ctností se mi zdá, že uvedená Plótinova ctnost je rozumová a nikoli mravní a že tedy nepatří k námětu etiky. V práci se také

mnohokrát hovoří o Plótínově „etickém systému“, který však autor charakterizuje velmi skromně, nejčastěji uvádí konkrétní příklady Plótínova jednání vůči sirotkům či lidem v nouzi. „Etickým systémem“ však spontánně rozumím ucelenou teorii zahrnující vymezení předmětu, základní mravní normy, jejich zdůvodnění atd. Lze tedy u Plótína skutečně hovořit o „etickém systému“, nebo jsou to spíše náznaky etické teorie, které by snad bylo možno dále rozvinout? Předkládám všechny tyto výhrady jako námět do diskuse.

Konečně mám některé dílčí výhrady. V práci se někdy (ne často) objevují nejasné formulace, např. s. 17 (druhý odstavec), s. 38 (první odstavec) atd. Dost často se autor opakuje, především když referuje o Dillonových názorech, např. s. 38-39, s. 49 atd. Nechápu, proč na některých místech autor uvádí řecké termíny bez jejich překladu, např. s. 26. Na některých místech chybí interpunkční znaménka, např. s. 16 „... ve kterém popisuje, jak si Plótínos...“, s. 23 „... a stát se podobným bohu, nakolik je to možné.“ aj.

Práci doporučuji k obhajobě, o jejím hodnocení rozhodne průběh obhajoby.

Mgr. David Svoboda, Ph. D.